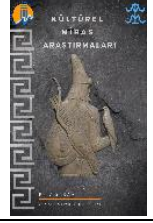

Kültürel Miras Araştırmaları

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kulmira>
e-ISSN 2687-6094

Koramaz Vadisi'nin Kültür Turizmi Açısından Değerlendirilmesi

Emrah Akkaş *¹, Şenay Güngör²

¹Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, SBE., Kültürel Miras ve Kültür Yönetimi, Nevşehir, Türkiye

²Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Nevşehir, Türkiye

Anahtar Kelimeler

Koramaz Vadisi,
Kayseri,
Kültür Turizmi,
Turizm,
Kültür.

ÖZ

Son dönemde gelişen teknolojik faaliyetler ile iletişim araçları sayesinde insanların yeni ve farklı yerleri görme isteği artmaktadır. Bu kapsamda kültürel miras ve kültür turizmi ilişkisi ön plana çıkmaktadır. Hızla değişen ve kendini yenileyen dünyamızda kültürel mirası korumak, onu yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak önem taşımaktadır. Kültürün, kültürel mirasın turizm ile katma değer sağlaması ve cazibe haline gelmesi olumlu etki yaratmaktadır. Bu çalışmanın konusunu oluşturan Koramaz Vadisi 2020 yılı nisan ayında UNESCO tarafından geçici Kültürel Miras Listesine alınmıştır. Çalışma ile Kayseri ilinde yer alan Koramaz Vadisi'nin Kültür Turizm açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Tarama modeliyle yürütülen bu araştırma, durum çalışması çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma süreçlerinde ilgili literatür taranmış ve çok sayıda resmi doküman ile veri incelenmiştir. Bununla birlikte saha ziyaretleri gerçekleştirilerek görüşme, gözlem ve katılımcı gözlem yoluyla değerlendirmeler yapılmıştır. Bu bağlamda 10 kişi ile görüşme yapılırken yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin işlenmesi betimsel olarak gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Koramaz Vadisi uydü görüntüsü ve vadiye dair çeşitli fotoğraflar ile veriler güçlendirilmiştir. Sonuç olarak ise Koramaz Vadisi'nin kültürel değerlerinin tanıtılması ve turizme açılması ön plana çıkmıştır.

Evaluation of Koramaz Valley in Terms of Cultural Tourism

Keywords

Koramaz Valley,
Kayseri,
Culture Tourism,
Tourism,
Culture.

ABSTRACT

Thanks to the technological activities and communication tools that have developed recently, people's desire to see new and different places is increasing. In this context, the relationship between cultural heritage and cultural tourism comes to the fore. In our rapidly changing and renewing world, it is important to protect cultural heritage, keep it alive and transfer it to future generations. The fact that culture and cultural heritage provide added value and become an attraction through tourism has a positive effect. Koramaz Valley, which is the subject of this study, was included in the temporary Cultural Heritage List by UNESCO in April 2020. The aim of this study is to evaluate the Koramaz Valley, located in the province of Kayseri, in terms of Culture and Tourism. Qualitative research approach was adopted in the study. This research, which was conducted with the scanning model, was handled within the framework of a case study. During the research process, the relevant literature was scanned and a large number of official documents and data were examined. In addition, field visits were made and evaluations were made through interview, observation and participant observation. In this context, a semi-structured interview form was used while interviewing 10 people. The processing of the obtained data was carried out descriptively. In addition, the data of Koramaz Valley satellite image and various photographs of the valley have been strengthened. As a result, the promotion of the cultural values of Koramaz Valley and its opening to tourism came to the fore.

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

*(emrah_akkas_58@hotmail.com) ORCID ID 0000-0003-2393-4212
(senaygungor@nevsehir.edu.tr) ORCID ID 0000-0001-5453-5930

Kaynak Göster (APA) / Cite this;

Akkaş E., ve Güngör Ş. (2022). Koramaz Vadisi'nin kültür turizmi açısından değerlendirilmesi. *Kültürel Miras Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 56-64.

1. GİRİŞ

1.1. Kavramsal Çerçeve

İnsanlık, tarih boyunca kendi öz yaşam ilkelerini var etmiştir. İnsanlığın bilgi ve birikimi sonucu oluşan değerler bütününe kültür denilmektedir. Kültür, Türkçe Sözlükte ise; “tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçlar bütünü olarak tanımlanmaktadır” (URL-4). Edward Burnett Taylor tarafından 19. yüzyıl sonlarında kültür geniş içerikli bir tanımı yapılmıştır. Bu tanımda Taylor kültürü; “kişinin, toplumun bir üyesi olarak kazandığı bilgi, inanç, sanat, hukuk, ahlak, adet, gelenek, alışkanlık ve yeteneklerin karmaşık bütünü” olarak ifade etmiştir (Haviland vd., 2008). Sözcük kökü olarak kültür; İngilizce “culture”, Latince ise “colere” sözcüklerinden gelmektedir. Sürmek, ekip-biçmek anlamlarını taşımaktadır (Güvenç, 2020).

UNESCO bağlamında ise kültür en geniş anlamıyla “bir toplumu veya bir sosyal grubu belirleyen maddi ve manevi, entelektüel ve duygusal özelliklerin bütünüdür.” (URL-5). Kültürün bilgi ve birikim sonucu elde edilmesine kültürel miras olarak adlandırılmaktadır. Bu bakımdan kültürel miras Oğuz (2018) tarafından, geçmiş zaman nesillerinin bilgi ve birikimlerini kendilerinden sonraki nesillere dünya ölçütü, genel kabul görmüş değerlere verilmiş bir ad olarak tanımlanmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı ise geçmişin izlerinin miras olarak alındığı çeşitli nedenlerle değişerek gelecek nesillere miras olarak aktarılması arzulanan, fiziksel olarak var olan ve insanların çeşitli nedenlerle ürettiği her türlü yapıya, esere ve bir toplum tarafından oluşturulan değerlerin tamamına kültürel miras denilmektedir (URL-3).

Toplumların gelenek ve görenekleri, tarihi süreç içerisinde elde ettikleri bilgi birikimleri, yaşam tarzları, inançları, sanatları, edebiyatı, dili, mimari yapıları, arkeolojik alanlar ile su altı gibi kısaca yaşama dair bütün öğeleri kuşaktan kuşağa aktarılmasına kültürel miras içerisinde yer almaktadır (Acielma & Güngör, 2021; Altınbaş & Etikan, 2021; Gümüşçü, 2018). Ayrıca kültürel miras, bir toplumun üyelerine ortak geçmişlerini anlatan, aralarındaki dayanışma ve birlik duygularını güçlendiren bir hazinedir. İnsanların tarih boyunca biriktirdikleri deneyimlerin ve geleneklerin devamlılığını, geleceğin doğru kurulmasını sağlamaktadır (İSMEP, 2014). Bu kapsamda kültürel miras alanları ekonomik getiri olarak kültür turizmi içerisinde yer almaktadır. Özellikle yerel halka katma değer yaratması bakımından son derece önemli görülmektedir. Alanyazıda alternatif turizm veya kırsal turizm olarak da anlandırılan kültürel turizmi daha çok bilinçli, eğitilmiş ve yeni yerler keşfetme, doğa ve tarihi yerleri görmek isteyen kişiler tarafından tercih edilmektedir (Atasoy vd., 2018; Güngör, 2016). Bu açıdan turizm, kültürel miras kapsamında kendine yeni alanlar yaratmakta ve

bilinen kitle turizminin dışına çıkmaktadır (Meydan Uygur & Baykan, 2007). Tarih boyunca insanlar yaşadıkları bölgelerin dışına, çeşitli nedenlerden dolayı çıkmışlardır. Ticaret, eğitim, sağlık gibi sebeplerin yanında yeni yerler görmek ve eğlenmek amacıyla seyahat etmişlerdir. Bu seyahatler ile hem kendi kültürlerini hem de gittikleri yerlerin kültürlerini tanıma ve tanıtmaya olanağı bulmuşlardır. Günümüzde teknolojinin ve ulaşım imkanlarının gelişmesiyle insanlar farklı coğrafya ve kültürleri görmek, yeme-içme gibi bölgelerin kendine has gelenek ve yapıların farkına varma durumları cazip hale gelmiştir. Bu bakımdan yeni kültürleri tanıma ve kaybolmaya yüz tutmuş tarihsel mekanları görme, doğal ortamın içinde bulunma gibi nedenlerle oluşturulan turizm etkinliklerine kültür turizmi olarak ifade edilmektedir (Kodaş & Sü Ersöz, 2012; Emekli, 2006). Kültürel turizmi, Bandoğlu (2015) tarafından ise insanların kendi kültürlerinden ve başka kültürlerden etkilenmeleri ve tarihi değerlerin yanında eğlence, dinlenme ve yeni şeyler görme, öğrenme amaçlı yapmış oldukları seyahatler olarak tanımlanmaktadır. Kültür turizmini diğer turizm çeşitlerinden ayıran en temel özelliği ise yaşarak öğrenme işlevinin bulunmasıdır (Turhan, 2010). Dolayısıyla insanların turizm faaliyetlerine katılma nedenleri arasında kültür etmeni önemli bir yere sahiptir (Güngör, 2022).

Son zamanlarda değişen yeni yerler görme istek ve merakı neticesinde insanların tutum ve davranış biçimleri değişmektedir. Özellikle II. Dünya Savaşından sonra devletler ve toplumlar tarihlerine ve geleneklerine bağlı kalmak ve bu yapılarını farklı toplumlar ile paylaşmak gereği duymuşlardır (Richards, 2019:584).

Bu kapsamda Birleşmiş Milletler bünyesinde 4 Kasım 1946 tarihinde kurulan Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) kurulmuştur. Türkiye'nin de üyesi olduğu UNESCO, toplumların kültür, tarih, doğa ve eğitimlerine yönelik çalışmalar yürütülmektedir (Oğuz, 2018:13). Hem ulusal hem de uluslararası boyutta kültürel değerlerin ön plana çıkması insanların doğa, tarih ve kültür katmanlarını yerinde görme ilgisi neticesinde kültür ve turizm gibi kavramlar birlikte kullanılmaktadır (Güngör, 2018). Bu kapsam neticesinde Koramaz Vadisi kültürel turizm boyutları kapsamında değerlendirilmiştir.

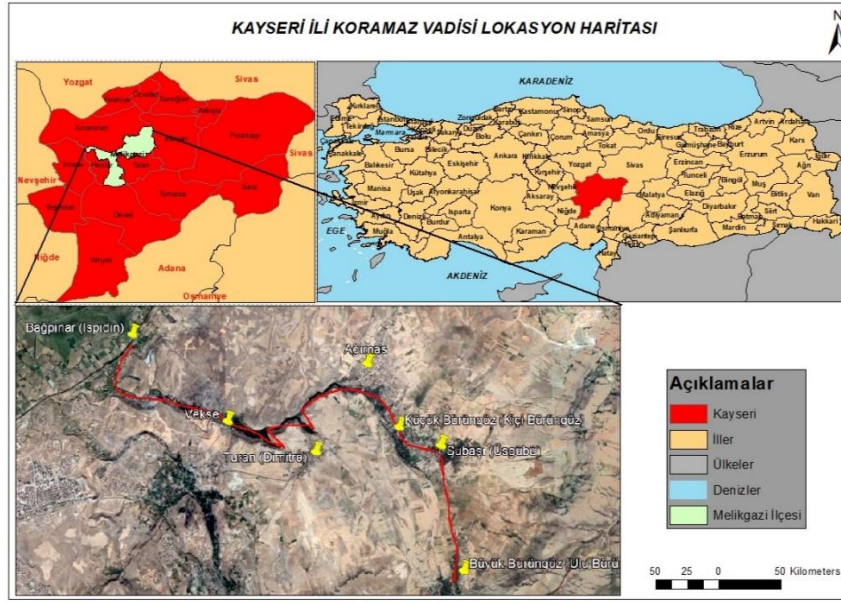
1.2. Koramaz Vadisi

Bu çalışmanın ana konusunu oluşturan Koramaz Vadisi 14.04.2020 tarihinde UNESCO tarafından Geçici Kültürel Miras Listesi'ne alınmıştır (URL-5). Koramaz Vadisi, Kayseri ili Melikgazi ilçe sınırları içerisinde (Şekil 1). Kayseri şehir merkezine yaklaşık 20 km uzaklıkta doğudan batıya doğru 12 km uzunluğunda kıvrılan bir deprem kırığı sonucu oluşmuştur (Yazlık, 2019). Koramaz Vadisi, adını vadinin doğusunda yer alan ve 1.900 m yüksekliği bulunan Koramaz Dağı'ndan almaktadır (Cömert, 2008). Tarihi süreç içerisinde farklı topluluk ve

kültürleri konuk eden vadi, günümüzde de canlı yaşamının izlerini taşımaktadır.

Vadi içerisinde yedi yerleşim yeri bulunmaktadır. Bunlar; Ağırnas (Taşören), Bağpınar (İsbıdın/Istepan), Turan (Dimitre/Demure/Demre), Kiçi (Küçük) Bürüngöz, Ulu Bürüngöz, Subaşı (Üskübü, Üskübi) ve Vekse mahalleleri (köyleri) oluşturmaktadır (Özbek vd., 2020). Bu yerleşim yerlerinde günlük hayatın izleri görülmektedir. Ayrıca yöreye özgü yaşam biçimlerini, yemek- içme adetlerini, doğal yaşam alanlarını ve sivil mimari özelliklerini de korudukları bilinmektedir. Bu açıdan Koramaz Vadisi doğal, kültürel ve tarihi birçok kültürel mirasa sahiptir (Şekil-2).

Şekil-3'te Ağırnas mahallesinde Mimar Sinan'ın doğup büyüdüğü Sinan evi 2005-2008 yıllarında Prof. Dr. Metin Sözen'in başkanlığında yapılan çalışmalar neticesinde hizmete girmiştir (Sözen, 2005). Vadi içerisindeki asırlar boyu devam eden yaşam kendine özgü kültürel yapısını da oluşturmuştur. Vadi yerleşimlerinde sivil mimarinin örnekleri olarak camiler, konaklar, çeşmeler, köprü, konak ve evler yer almaktadır. Ayrıca değirmen, şirahane, güvercinlikler, seten gibi yöre halkının günlük yaşamının ve ekonomik faaliyetlerinin bir parçası olan üretim yerleri de bulunmaktadır.

Şekil 1. Koramaz Vadisi Lokasyon Haritası

Şekil 2. Bağpınar (İsbıdın) (a), Vekse Köyleri Genel görünüm (b) (Kural, 2020; Akçay, 2020).

Şekil 3. Mimar Sinan Evi dış görünüm ve iç kemer görünümü (Ergin, 2020).

2. Araştırmanın Amacı ve Yöntemi

Bu çalışmada UNESCO tarafından Geçici Kültürel Miras Listesine dahil olan Koramaz Vadisi'nin kültürel özelliklerinin kültür turizm açısından ele alınması çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, araştırılan konunun daha derinlemesine incelenmesini ve araştırmacının daha etkin olmasını sağlamaktadır. Yıldırım & Şimşek (2021) ise nitel araştırmaların insanın içinde bulunduğu ortamın çok yönlü olarak davranışlarının anlaşılmasına olanak sunduğunu belirtmektedir. Araştırma süreçlerinde ilgili literatür taranmış ve çok sayıda resmi doküman ile veri incelenmiştir. Bununla birlikte saha ziyaretleri gerçekleştirilerek görüşme, gözlem ve katılımcı gözlem yoluyla değerlendirmeler yapılmıştır. Kayseri yerelinde turizm faaliyetinde bulunan deneyimli ve uzun yıllar turizm sektöründe çeşitli kademelerde görev yapmış beş kişi ve Koramaz Vadisi yerleşimlerinde ikamet eden, vadi ve diğer köylere dair derinlemesine bilgiye sahip beş kanaat önderi ile görüşme sağlanmıştır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler katılımcılar ile yüz yüze gerçekleştirilmiş olup görüşme öncesi çalışmanın ne amaçla ve neden yapıldığı detaylı olarak katılımcıların bilgisine

sunulmuştur. Görüşmeler, katılımcıların izni dahilinde ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşme kayıtları, deşifre edilerek rapor haline getirilmiştir. Betimsel analiz tekniği ile çözümlenmesi yapılan veriler doğrudan alıntılar ile yorumlanmıştır. Ayrıca harita ve fotoğraflar ile metin kısmı zenginleştirilmiştir.

Araştırma 10 katılımcının görüşleri ile sınırlı olduğundan elde edilen sonuçların genellenebilirliği de sınırlıdır. Sonraki çalışmalarda nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılarak veriler arttırılabilir. Bu sınırlılıkların dikkate alınarak çalışmaların planlanması daha kapsamlı araştırmalara zemin oluşturacaktır.

3. BULGULAR

3.1. Katılımcıların Sosyo- Demografik Özellikleri

Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler 10 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılanlar, K1, K2, K3,, K9 ve K10 olarak numaralandırılmıştır. Görüşmeye katılan 5 kişi Kayseri'de turizm sektöründe çalışmaktadır. Diğer beş kişi ise Koramaz Vadisi köylerinde ikamet etmektedir. Katılımcıların demografik bilgileri tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara Dair Demografik Bilgileri

Katılımcı	Eğitim	Cinsiyet	Yaş	Meslek Bilgisi	Yaşadığı Yer
K1	Lisans	Erkek	33	Turizmci	Kayseri
K2	Ön lisans	Kadın	28	Turizmci	Kayseri
K3	İlkokul	Erkek	41	Çiftçi	Turan Köyü
K4	İlkokul	Erkek	63	Emekli	Bağpınar Köyü
K5	Lisans	Erkek	29	Turizmci	Kayseri
K6	Yüksek Lisans	Kadın	38	Turizmci	Kayseri
K7	Lise	Erkek	51	Serbest	Vekse Köyü
K8	Lise	Erkek	40	Çiftçi	Ağırnas Köyü
K9	Lise	Kadın	41	Çiftçi	Vekse Köyü
K10	Lisans	Erkek	29	Turizmci	Kayseri

Tablo 1'e göre katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; 3 lisans, 3 lise, 2 ilkokul, 1 yüksek lisans, 1 kişi ön lisans mezunudur. Eğitim durumu en yüksek olanların turizm sektöründe çalışanlar olduğu görülmektedir. Turizm sektöründe çalışan katılımcıların hepsi üniversite mezunudur. Kayseri'de turizm sektöründe faaliyet gösteren kişilerin eğitim seviyelerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Katılımcıların meslek dağılımı ise 5 kişi turizmci, 3 kişi çiftçi, 1 kişi emekli ve 1 kişi serbest meslek şeklindedir. Katılımcıların yaş dağılımı ise turizm sektöründe çalışanlardan 3 kişinin otuz yaş altında olduğu, bunlardan birinin kadın diğer ikisinin ise erkek olduğu görülmektedir. Turizm sektöründe çalışan diğer iki kişinin ise kırk yaş altındadır. Birinin kadın ve diğerinin erkek oldukları görülmektedir. Yerel halkın yaş dağılımı ise bir kişinin altmış yaş üzeri ve emeklidir. Yerel halktan kadın katılımcı bir

kişidir. Kırk bir yaşında ve çiftçilik ile uğraşmaktadır. Diğer üç katılımcının yaşları sırasıyla 40, 41 ve 51'dir.

Daha çok genç yaştakilerin turizm sektöründe çalışmakta ve Kayseri merkezde ikamet etmektedirler. Orta yaş ve üzeri kişilerin ise vadi içerisindeki yerleşim yerlerinde ikamet ettiği görülmektedir. 2 kişi Vekse köyünde, Ağırnas, Bağpınar ve Turan köylerinde 1'er kişi yer almaktadır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı ise 7 kişinin erkek, 3 kişi kadındır. Erkeklerin 2'si turizmci diğer 5 erkek ise yerel halktandır. 3 kadın katılımcı turizm sektöründe çalışmaktadır. Turizm sektöründeki katılımcılar arasında en fazla kişi kadınlardır. Kayseri'de turizm sektöründe kadınların ağırlıkta olduğunu ifade edebiliriz.

Görüşmeye dair bilgilerin değerlendirilmesi, katılımcılardan elde edilen veriler ışığında betimsel olarak analiz edilmiştir. Yerel halk ile turizm alanında faaliyet gösteren kişilerin Koramaz Vadisi'ne dair

görüşleri, beklentileri ve kültür turizmi açısından yaklaşımları üç ana başlık altında ele alınmıştır. Birincisini turizm algısı oluşturmaktadır. İkincisinde ise Koramaz Vadisi'nin kültür turizmi olarak değerlendirilmesi yer almaktadır. Üçüncü ve son olarak ise Koramaz Vadisi'nin kültürel özellikleridir.

3. 2. Katılımcıların Kayseri'de Turizm Algısı

Katılımcılar tarafından şehrin turizm açısından değerlendirilmesi olumlu karşılanmaktadır. Örneğin; K1. "Özellikle Kayseri'de turizm denilince herkesin aklına Erciyes gelmektedir. Kış turizmi açısından hem Ülkemiz hem de Kayseri için önemli merkezlerden birisidir. Ama tek başına yeterli değildir. Bunun için turizm çeşidinin olması ve belli bir süreye bağlı kalmaksızın her mevsim turizm yapılması gerekmektedir. Bu açıdan kültür turizmi gibi yeni ve katma değer yaratacak turizm faaliyetleri desteklenmelidir. Kayseri'de bu açıdan zengin bir şehirdir. İşte Koramaz Vadisi gibi alanların turizme kazandırılması son derece önemli bir durumdur."

K2. "Turizmden her sezon gelir elde etmek isteniyorsa bunun yaygınlaştırılması gerekmektedir. Çünkü bir alana, zamana ve mekâna sıkıştırmak turizm için doğru bir bakış değildir."

Turizm kavramının çok boyutlu olması Kayseri şehrine uzun vadede etki sağlayacak önemli ölçülerden birini oluşturmaktadır. Bu açıdan kültürün korunması ve gelecek kuşaklara aktarımı bakımından önemli bir potansiyelin oluşturulabileceği düşünülmektedir. Kayseri şehri, ticareti ile bilinen bir şehir olması ve son zamanlarda turizm faaliyetine yönelik yapılan yatırımlar ile ön plana çıkmaktadır. Bu yatırımların başından Erciyes Master Planı gelmektedir. Erciyes Master Planı kapsamında yılın her mevsimi kış sporlarının

yapılabilme imkânı sunması beklenmektedir (URL-1). Şehir ile özdeşleşmiş olan Erciyes Dağı ve kış turizmine alternatif olarak, doğası ve tarihi yapısı ile Koramaz Vadisi'nin yeni bir çekim merkezi olması beklenmektedir.

K6. "Unesco ile yapılan çalışma çok değerli, bölge insanı yarar sağlayacağı düşüncesindeyim. Turizm açısından da Koramaz Vadisi uzun soluklu bir potansiyele sahip. Bunun için herkes elini taşın altına koymalı. Pandemi (covid-19) döneminde insanlar evlere kapandı. Kayseri'de doğa harikası bir yer. Buraya daha önce belediyemiz yürüyüş turları düzenliyordu. Bunun devam etmesi gerekmektedir. Ayrıca tarihi yerlerin korunması ve turizme kazandırılması için köylülerle birlikte çalışmalar yapılmalıdır." Turizmin konaklama, yemek – içme ve eğlence olarak algısının ortadan kalmasına, yeni iş olanaklarının artması açısından kültür turizminin, turizm çeşitleri arasında farklılık yaratacağı düşüncesi ağır basmaktadır. Genel itibarıyla turizm algısının kısıtlı zamana ve bir mekâna bağlı kalması katılımcılar tarafından olumlu karşılanmamaktadır. Koramaz Vadisi'ne yürüyüş turlarının sürekli hale getirilmesi doğa sporları açısından bölgenin tanıtılması ve kalkınması için imkân yaratabilir. K10. "Sezonluk turizm algısının yerine bütün bir yıla yayılan turizm faaliyetinin olması sektör çalışanları açısından çok önemli, kültür turizmi Türkiye'nin yeni gözdesi olacak boyutta, bunu da Kayseri'de hayata geçirebilirsek ne mutlu bizlere."

K5. "Birkaç ayın dışında (Kışın, Erciyes'te) faaliyetlerin olması elbette güzel. Ama yeterli mi zamanla göreceğiz. Daha çok kişinin kazanım sağlayacağı, alt yapı ve benzeri tesislerin yaygınlaştırılması gerekli, özellikle de reklamının iyi yapılmalıdır."

Şekil 4. Bağpınar Başeret Kilisesi (a), Doğu Kilise renkli duvarları (b) (Kural, 2020; Çakır, 2020a).

Vadi içerisinde toplam 40 kilise bulunmaktadır. Bunların 38 tanesi kaya oyma kiliselerdir. Şekilde-4'te yer alan Bağpınar köyündeki Kiliseye ait freskler yer almaktadır. Köy sakinleri tarafından farkındalığı bilinmektedir. Örnekler olarak; K3. "Köyümüz her açıdan tarihi, doğası ile bir bütünlük içerisinde. Koramaz Vadisi olarak bu bütünlüğün devletle, milletle hep birlikte değerlendirilmesi

gerekmektedir. Turistin gelmesi bizler içinde güzel olacaktır."

K4. "Çok geç kaldı, buralar turist çekmesi gereken yerler. Belediye bu konuda çalışıyor ama iş sadece belediyeye düşmez herkes burayı tanıtmalı, duyurmalı sonuçta milli bir servet bu vadi."

3. 3. Koramaz Vadisi'nin Kültür Turizm Açısından Değerlendirme

Vadinin Turizme açılması katılımcılar açısından olumlu karşılanmaktadır. Bunun sağlanabilmesi Vadi tanıtımı için önemli görülmektedir. Vadinin doğal yapısının korunması ve herhangi bir değişim ve dönüşüme tabi tutulmaması öncelik olarak görülmektedir. Özellikle vadi içerisine otel gibi yeni yapıların yapılmaması istenmektedir. Bağ ve bahçeleri ile bilinen vadinin ziyaretçiler tarafından özen verilmesi, araç trafiğine vadinin kapatılması vadi sakinleri tarafından istenmektedir. Ayrıca turizm faaliyeti olarak iş imkânı oluşturması beklenmektedir. Yeraltı şehri, Mimar Sinan Müze Evi, tarihi yapıların korunması ve buraların turizme kazandırılması ifade edilmektedir.

K2. "Vekse köyündeki Kilise çok kıymetli, Mimar Sinan evi ziyarete açık ve daha birçok buna benzer yerler bulunmakta, yer altı şehirleri olsun, doğa yapısı olsun bunlar turizm için önemli. Ancak gidip buralara otel yapmak mantıklı değil. Böyle bir çalışma şu an için yok diye biliyorum. Gelecekte de olmamalı, kendine has evleri ve tarihi ile buraların turizm değerlerini korumak gereklidir."

Kültürel Miras bağlamında turizm ve kültür turizmi özellikle yerel halka ekonomik girdi sağlaması açısından faydalı görülmektedir. Koramaz Vadisi sakinlerinde bundan pay alma beklentileri bulunmaktadır. Kültür turizmi ile istihdamın artacağı düşüncesi hakimdir. Bu konudaki K3. "Bizler için yeni

iş imkânları sağlayacak olması için önemli, buralarda sadece hayvancılık ile geçiyoruz. Eğer turizm köyümüze bir şeyler katacak ise güzel olur, evlerimiz, tarlalarımız ve çevremize zarar vermeden yapılması önemlidir." Görüşü açısından bakıldığında turizmin kendilerine fayda sağlanması beklenmektedir. Ayrıca doğal yapının ve Vadi içerisindeki genel geçim kaynağı olan tarımın zarar görmemesi beklenmektedir. K9. "Bizim bağlarımız var. Cevizlerimiz var. İnsanlara buraya araçla gelip, her yeri toza toprağa katıyor. Ceviz ağaçlarımıza zarar veriyorlar. Bunlara şimdiden engel olunmalı. Turizm uğruna yok edilmemeli. Arabayla gelenler bizi toza dumana katıyor. Yolun kapatılması gerekli."

Özellikle yerel halkın daha bilinçli olması ve vadiye ziyaret amaçlı gelen kişilerin ise tarihe, doğaya saygı göstermeleri beklenmektedir. K8. "İnsanlar hemen cafe açmaya başladı. Belki bir şeyler kazanırım umuduyla ama bağlarımız, bahçelerimiz de korunmalı. Buranın doğasını tanıtacağız diye yok etmeyelim. Herkes gelip yürüyüşünü yapıp gitsin. Araç yoluna gerek yok bence."

Vadi içerisindeki Somut Kültürel Mirasa dair yapıların korunması ve bir bütün halinde turizme kazandırılması yerel halk tarafından arzu edilmektedir. K4. "Vadimiz çok zengin, tarihi köprülerimiz, çeşmelerimiz var. Yer altı şehri var, buralarda yıllarca yaşam sürmüş bunları tüm Türkiye'de ve dünyada tanıtılması gerekli." Şekil-5'te Vadiye ilişkin köprü ve çeşme yer almaktadır.

Şekil 5. Bağpınar Yukarı Köprü (a), Taş Süslemeli Çeşme (b) (Bingöl, 2020a; Çakır, 2020b).

3. 4. Koramaz Vadisinin Kültürel Özellikleri

Vadi tarihi olarak çok önemli bir geçmişe sahip bulunmaktadır. Çeşitli medeniyetlerin burada yaşam sürdüğü bilinmektedir (Cömert, 2008). Dünyaca ünlü Mimar Sinan burada doğup büyümesi, farklı inançlara ait ibadet hanelerinin bulunması ve yerel halkın yaşam pratiğini koruması vadinin kültürel yapısına sahip çıkması açısından kıymetli görülmektedir. Ayrıca Koramaz Vadisi köylerine özgü yöresel yemekler, düğün adetleri, bölgeye özgü halk oyunları, taş mimarisi, yer altı şehirleri, günlük yaşamın izlerinin sürdüğü mahalle tandırları, ortak içme suları ve doğal yapısı gibi birçok farklı etmen

bulunmaktadır. Bu yapıların korunduğu ve çeşitli organizasyonların vadi içerisinde gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. Bu gibi etkinliklerin artırılması yerel halkın motivasyonunu artırmaktadır. Özellikle pandemi sonrası kontrollüde olsa yeni organizasyonların gerçekleştirilmesi beklenmektedir. K1. "Ağırnas Köyü bu açıdan önemli. Mimar Sinan'ın evi var. Burası özel bir müzeye dönüştürülebilir. Burada çeşitli etkinlikler yapılabilir. Bölgeye ait yemek, düğün gibi adetleri festivale dönüştürülüp yılın belli bir zamanı burada etkinlikler düzenlenebilir. Ayrıca bilimsel toplantılarda yapılabilir. Bunun için belediyemiz bir komite kurup

bu gibi işlerin hazırlıklarını yapmalıdır. Pandemi bittikten sonra buraya birçok kişiyi davet etmelidir.”

Çok çeşitli yaşamın izlerini taşıyan vadi de bir dönem Rumların yaşam sürdüğü bilinmektedir (Cömert, 2008). Şekil-6’da Vekse köyünde yer alan Rum evleri genel görünümü yer almaktadır. K2. “Çok zengin bir kültüre sahip. Daha önce burada Ermeniler, Rumlar yaşamış onların izleri bulunmakta. Kiliseleri, yer altı şehirleri var. Bunlar için vadinin köyleri de ayrı bir güzellik. Hepsini çok yönlü olarak kültüre sahip. Bunun kıymetini bilmek gerekir”. Ayrıca yerel üretimin desteklenmesi ve vadiye içerisinde üretilen ürünlerin turizme kazandırılması katılımcılar

tarafından ifade edilmektedir. K3. “Kendimize özgü yemeklerimiz var. Peynir yapımımız var. Ayrıca düğünlerimizde oynanan oyunlarımız var. Bunları tanıtmak bizim için önemli hepsi bizim has kültürümüz.”

K4. “Üzüm bağlarımız, pekmezimiz, Arap aşısı yemeğimiz, sarmamız, kabak çiçeği dolmamız, gilaburu bitkimiz gibi birçok çeşidimiz var. Tandır ekmeğimiz gibi. Bunlar bizim kültürümüzün parçası bunları turistlere duyurmak lazım. Başkaları da bizlere kendi kültür özelliklerini duyurur, böylece köyümüzün kültürünü tanıtmış oluruz.”

Şekil 6. Vekse Köyü Tarihi Rum Evleri Genel görünüm (Aral, 2020).

Şekil 7. Gilaburu (a) ve Tandır Ekmeği yapımı (b) (Bingöl, 2020b; Konyalı, 2020).

Şekil-7’de vadiye üretimi yapılan Gilaburu bitkisi ve tandır ekmeği üretimi görülmektedir. Vadi sakinleri tarafından yıllar boyunca aynı üretim araçları ile tandır tekniği kullanılmaktadır. Bu konuda K6. “Çok zengin bir kültürümüz var. Atalarımızda gördüklerimizi bizlerde yıllarca uyguladık. Önemli olan bunun kıymetini bilmek. Korumak ve yaşatmak. Ama sadece kendimiz içinde dünyaya da duyurmak gerekli bu kültürü.” Kayserinin doğusunda yer alan vadi temiz havası ile dikkat çekmektedir. Sanayi alanlarında uzak olması ve betonlaşmanın çok az boyutlarda olması vadi için son derece önemlidir. Katılımcılar tarafından bunun bir ayrıcalık olduğu vurgulanmaktadır. K7. “Birçok şehirde buldum. Yine de buraların kültürü, doğası bir başka, insan değerini bilmeli. Bizlerde bunu yaşatıyoruz.”

4. SONUÇLAR

Bu çalışma ile Koramaz Vadisi’nin Kültür Turizmi açısından değerlendirilmesi ele alınmıştır. Vadiye ait kültürel değerler açısından gerekli birçok tarihi ve kültürel öğelerin bulunduğu bilinmektedir (URL-2). Araştırma ile Koramaz Vadisine ilişkin turizm ve kültür açısından ilişkilendirilmesi ele alınmıştır. Giriş kısmında literatür taraması yapılarak kültüre dair bilgilerin ve kültür kavramı bağlamında turizm kavramları üzerinde durulmuştur. Kültürel mirasın turizm ile ilişkilendirilmesi ve bölgeye turizm potansiyeli açısından fikir sunması bağlamında önemli olduğu düşünülmüştür. Çalışma kapsamında yapılan nitel araştırma yöntemi ve bu yönteme dair yapılan görüşme ve görüşme tekniği hakkında hem

kavramların tanımı hem de araştırmada izlenen yol olarak yöntem kısmında ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bulgular kısmında ise katılımcılara dair demografik bilgiler tablo aracılığıyla betimsel analizi yapılmıştır. Her bir katılımcıya K1, K2, K3....., K9 ve K10 olarak numaralandırılma yapılmıştır. Bulguların betimsel analizinde bu numaralandırma ile katılımcı görüşleri doğrudan alıntılanmıştır.

Çalışma neticesinde, Koramaz Vadisinin dört farklı köyünde ikamet eden kişilerin görüşleri vadi ve köylerinin tanıtılması ve turizmle ilişkilendirilerek katma değer bir ekonomi yaratılması doğrultusundadır. Turizm sektöründe faaliyet gösteren diğer katılımcılar ise; vadinin tarihi ve doğal yapısının turizme kazandırılması açısından önemli olduğu vurgulanmıştır.

Vadinin turizme dair potansiyelinin bulunduğu bütün katılımcılar tarafından ortak görüş olarak belirtilmektedir. Vadinin tanıtılması ve turizme kazandırılması için sadece kamu kuruluşlarının değil yerel halk ile iş birliği şeklinde olması katılımcılar tarafından ön plana çıkmaktadır. Bu çalışma neticesinde daha fazla katılımcı ile gerçekleştirilecek ve daha derinlemesine görüşmeler yapmak için bir ön hazırlık niteliğinde olmuştur. İki katılımcının vadi içerisindeki patika yolun trafiğe kapatılması ve vadi içerisindeki ağaçlara zarar verilmemesine dair görüşleri ön plana çıkmaktadır.

Yazarların Katkısı

Arazi çalışmaları ve makalenin yazım aşaması bir bütün olarak ele alındığında yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamışlardır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Yapılan bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

KAYNAKÇA

- Acıelma, B. & Güngör, Ş. (2021). Kültürel Mirasın Korunması ve Turizm İlişkisi Bağlamında Altınköy Açık Hava Müzesi. Kültürel Miras Araştırmaları, 2(2), 72-77.
- Akçay, Ş. (2020). Turan Köyü (Dimitre) Dimitre ve Sarayburnu Mevkinin Görünümü. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Altınbaş, S. & Etikan, S. (2021). Kültürel Mirasın Korunmasında "Yaşayan Köy" Anlayışı ve Bazı Yaşayan Köy Açık Hava Kültürel Miras Müzeleri. Folklor Akademi Dergisi, 4(1), 23-39.
- Aral, C. (2020). Vekse Köyü Tarihi Rum Evleri. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.

- Atasoy, F., İnceöz, S. & Öztürk, İ. (2018). Kırsal Turizm Kapsamında Gerçekleştirilen Kültür Turizmi: Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası Örneği. Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi, 2(1), 06-14.
- Bandoğlu, Z. (2015). Türkiye'de Kültür Turizmi Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5(2), 155-168.
- Bingöl, Ö. G. (2020a). Bağpınar Köyü (İsbıdın) Yukarı Köprü. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Bingöl, Ö. G. (2020b). Koramaz Vadisinde Olgunlaşmış Gilaburu Bitkisi. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Cömert, H. (2008). Koramaz Vadisi. Kayseri: Ağırnas Belediyesi Yayınları.
- Çakır, M. (2020a). Bağpınar Köyü (İsbıdın) Doğu Kilise'den Renkli Duvar Detayları. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Çakır, M. (2020b). Koramaz Vadisinde Taş Süslemeli İçme Suları. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. Ege Coğrafya Dergisi, 15, 51-59.
- Ergin, E. (2020). Ağırnas Köyü Mimar Sinan Evi ve Kemerli Oda. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Gümüşçü, O. (2018). Tarihi Coğrafya ve Kültürel Miras. Erdem Dergisi(75), 99-120.
- Güngör, Ş. (2016). Alternatif Turizm Etkinliği ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Atın Kullanımı: Nevşehir Örneği. International Journal of Eurasia Social Sciences, 7(22), 81-99.
- Güngör, Ş. (2018). İç Anadolu Bölgesi'nin Turizm Coğrafyası. Ö. Sertkaya Doğan ve E. Duran (Editörler), Türkiye Turizm Coğrafyası içinde (s. 501-542). Çanakkale: Paradigma Akademi.
- Güngör, Ş. (2022). Kapadokya Kültür Yolu'nun Alternatif Turizm Rotası Bağlamında Değerlendirilmesi. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 12(3), 1784-1802.
- Güvenç, B. (2020). İnsan ve Kültür. İstanbul: Boyut Yayıncılık.
- Haviland, W. A., Prins, H. E. & Walrath, D. (2008). Kültürel Antropoloji. (İ. Erguvan Sarıoğlu, Çev.) İstanbul: Kaktüs Yayınları.
- İSMEP. (2014). Kültürel Mirasın Korunması. İstanbul: İSMEP Rehber Kitaplar.
- Kodaş, D. & Sü Ersöz, S. (2012). Kırsal Turizm İle Kültürel Turizmin Bütünleşmesi. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14(22), 169-174.
- Konyalı, S. (2020). Koramaz Vadisinde Tandır Ekmeği Yapımı. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Kural, A. T. (2020). Bağpınar Köyü (İsbıdın) Beşaret Kaya Kilisesi Duvar Resimleri. Koramaz Vadisi. Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Kayseri.
- Meydan Uygur, S. & Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki

- Etkileri. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi(2), 30-49.
- Oğuz, Ö. M. (2018). Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir? Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Örnek, S. V. (2016). Türk Halkbilimi. Ankara: BilgeSu Yayınları.
- Özbek, M. Soysal, U. & Koçer, D. (2020). Koramaz Vadisi Tarihi. Kayseri: Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.
- Sözen, M. (2005). Yaşayan Sinan. Ağırnaslı Sinan. İçinde Kayseri: Ağırnas Belediyesi Yayınları.
- Turhan, Ç. (2010). Cumalıkızık Köyünde Kültürel Miras ve Turizm Algısı. Millî Folklor Dergisi, 22(87), 181-190.
- Yazlık, B. (2019). Koramaz Vadisi Columbarium Mezarları. Turkish Studies - Historical Analysis, 14(3), 669-733.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- aber?id=2211 21.0.2.2022. (Erişim Tarihi: 01.11.2021).
- URL-2: Koramaz Vadisi (2021). Kültür – Koramaz Vadisi. Web Sitesi: <http://www.koramazvadisi.com/kultur-envanteri/index.html> (Erişim Tarihi: 29.12.2021).
- URL-3: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://teftis.ktb.gov.tr/>: (<https://teftis.ktb.gov.tr/TR-295610/kultur-varliklarini-koruma-yuksekkurulunun-05102021-ta-.html>) (Erişim Tarihi: 01.11.2021).
- URL-4: Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2021). Türk Dil Kurumu Sözlükleri. 12 09, 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/>: <https://sozluk.gov.tr/?kelime=k%C3%BCl%C3%BCr>. (Erişim Tarihi: 12.09.2021).
- URL-5: UNESCO. (2022). <http://www.unesco.org.tr/>. UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Web Sitesi: <http://www.unesco.org.tr/Pages/161/177> (Erişim Tarihi:21.03.2022).

İnternet Kaynakları

- URL-1: Kayseri Erciyes A.Ş. (2022). Discover Erciyes. www.kayserierciyes.com.tr: <https://www.kayserierciyes.com.tr/Haberler/H>

© Author(s) 2022.

This work is distributed under <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>